

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д.ф.н. Борис Вунчев,
Катедра по класическа филология, Факултет по класически и нови
филологии,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
за дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен
“доктор“ по професионално направление 2.1. Филология (Общо и
сравнително езиковедие – английски език)

Автор на дисертационния труд: ХРИСТИНА ТЕРЗОПУЛОС, редовен докторант в Катедрата по германистика и романистика, Филологически факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Тема на дисертационния труд: “Article Usage in English and Modern Greek and an Analysis of Errors Committed By Greek Learners of English as a Foreign Language”.

1. Данни за кандидата и за хода на докторантурата

Христина Фотис Терзопулос е родена на 20.08.1980 г. Завършва бакалавърска степен по английска и италианска филология в Аристотеловия университет – Солун и магистърска степен по Теория и управление на образованието в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. Държавен служител е в Министерство на образованието, научните изследвания и религиозните въпроси на Република Гърция. Зачислена е за докторант със Заповед № 16/09.01.2017 г. на ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград със срок на обучение 09.01.2017 г – 08.01.2020 г. Срокът на докторантурата е удължаван еднократно със Заповед № 115/23.01.2020 г. на ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ с краен срок 08.01.2021 г. Отчислена е с право на защита на със Заповед № 69/18.01.2021 г. на ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. Предварителното обсъждане на дисертационния труд се проведе пред разширен състав на Катедрата по германистика и романистика

при Филологическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград на 23.03.2021 г. и дисертацията бе насочена за защита пред научно жури с пълно единодушие на участвалите в обсъждането 16 преподаватели.

Според предоставената документация за хода на докторантурата и за предварителното обсъждане на дисертационния труд са спазени всички изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, които са били в сила към зачисляването на колегата Терзопулос на 09.01.2017 г.

2. Дисертационен труд

Дисертационният труд на Христина Терзопулос „Членуването в английския и новогръцкия език и анализ на грешките на гърци, изучаващи английски език като чужд“ се състои от увод, пет глави, заключение, библиография и приложения. Основният текст (увод, пет глави, заключение) е с обем от 129 стандартни страници, а приложенията са с обем 6 стандартни страници. Библиографията включва 132 заглавия на английски и гръцки.

Дисертационният труд отговаря на законовите изисквания, съгласно които се е обучавал докторантът, тъй като съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания.

- Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем

Анализът на грешки се вписва в приложните лингвистични изследвания, но и в компаративистиката, като немалко негови аспекти засягат дисциплини с педагогически характер като лингвопсихологията и лингводидактиката. Изследвания в областта на анализа на грешки са винаги актуални и необходими с оглед на чуждоезиковото обучение.

- Оригинален принос

Дисертационният труд се вписва в увеличаващите се в последните десетилетия англо-гръцки компаративни изследвания, като се вмества в една свободна до този момент ниша, каквато е анализът на грешки в областта на употребите на членните форми в междинния английски на носители на гръцкия език.

- *Цел, задачи, предмет и метод на изследването*

Основните цели на изследването са, цитирам: „...Първо, да бъдат изследвани грешките в употребата на членните форми на английския език от гърци, изучаващи английски език като чужд в средния курс на обучение, и второ, да изследва дали тези грешки могат да бъдат интерпретирани като резултат от интерференция на родния език“ (с. 1). Изследването е базирано на корпус грешки, ексцерпиран чрез три теста, по един за всяко ниво А2, В1 и С1 съгласно Общата европейска езикова рамка, проведени сред ученици от гръцкото средно образование.

- *Представяне на състоянието на проблема и на научната литература по темата*

В дисертацията са прегледани теоретични проблеми в две посоки.

Едната е преглед на теоретични въпроси, свързани с контрастивния анализ (КА), и с анализа на грешки и с междинния език. За КА са изложени теориите на Ладо (1957), Фрайс (1945) и Елис (1985), като се посочва, че КА е познат в две версии: силна и слаба. За анализа на грешки (АГ) се представят теориите на Кордър (1967), Шахтър (1974) и Селче-Мурча (1977), а за междинния език е цитирано определението на Селинкер (1972: 214, на с. 15 от дисертацията.).

Втората посока в теоретичната част представлява обобщения за същността на категорията определеност (глава втора), за видовете и употребите членните форми в английски (глава трета) и за видовете и употребите членните форми в гръцки (глава четвърта).

В глава втора се дискутират различни аспекти на определеността чрез дефинирането на понятия като фамилиарност, уникалност, инклузивност (inclusiveness), специфичност, референция и генеричност.

В глава трета сравнително подробно се представят диахронното развитие на членните форми в английски, употребите на определителния член, поделени на ендофорични и екзофорични, употребите на неопределителния член и на нулевия член. Специално се представят различни тези за броя на членовете в английски и статута на нулевия член (с. 67–71).

В глава четвърта първо се представя диахронното развитие на членните форми в гръцки, след което се изследват формите и употребите на определителния член, неопределителния член и нулевия член. За

определителния член се разглеждат формите му, позицията му спрямо останалите компоненти на именната група и най-вече опората ѝ, както и употребите, отново поделени на ендофорични и екзофорични. За неопределителния член са дискутира диахронното му развитие и признаването му като граматическа категория в гръцки, както и употребата му. За нулевия член се дискутира признаването му или не като граматическа категория, позицията и употребата му.

Важен анализ в дисертацията е контрастивната таблица на с. 104–107 която разглежда приликите и разликите при употребите на различните видове членни форми в гръцки и английски. Въз основа на тази съпоставка авторката идентифицира следните по-важни различия (с. 108–109):

1. Основна разлика между двата езика е задължителната употреба на определителен член със собствени имена в гръцки, докато в английски общия случай се употребява нулев член.
2. В гръцки, за разлика от английски, определителният член се използва с редица местоимения (притежателни, рефлексивни, реципрочни, относителни, демонстративни).
3. В гръцки определителният член се използва с броими и неброими съществителни имена в единствено и множествено число за изразяване на генеричност, употреба, рядка в английски.
4. В новогръцкия език не се допуска употребата на нулев член при изразяването на описателна употреба пред съществителни в позиция на глаголни допълнения и на тези места се използва нулев член.

- *Кратка характеристика на анализа и постигнатите резултати.
Оценка на научните и/или научно-приложните приноси*

Въз основа на анализа в глава трета и глава четвърта дисертантката формулира на с. 109 следните изследователски хипотези, които ще бъдат проучени в останалата част на труда чрез анализа на грешките на обучаемите:

- Ще има ли грешки поради излишно добавяне на определителен член?
- Ще има ли грешки при употребата на определителен член със собствени имена?
- Ще има ли пропускане на неопределителния член пред съществителни имена в позиция на допълнение към глагола?

- Ще има ли сравнително малък брой грешки поради смесване на определителен член и неопределителен член?

Същинската част от дисертационния труд представлява статистически и лингвистичен анализ на резултатите от проведените езикови тестове сред 205 ученици от гръцкото държавно средно училище между 13 и 17 години, жители на градовете Като Неврокопи и Драма. Всеки тест се състои от две задачи за попълване на празни места и една задача за коригиране на грешки. Броят на въпросите на теста за ниво А2 е 92, за ниво В1 – 111 и за ниво С1 – 130 (с. 110–111).

Резултатите от статистическото изследване потвърждават работните хипотези на автора, а именно:

- Доказва се хипотезата за прекомерна употреба на определителен член в английски поради родноезиков трансфер от гръцки.
- Установяват се голям брой грешки при употреба на съществителни имена, а именно добавяне на определителен член.
- Установява се голям процент изпускания на неопределителен член при съществителни като глаголни допълнения.
- Забелязват се малък процент грешки при смесване на употребите на определителен член и неопределителен член.

Нивото, на което са изпълнени статистическият и лингвистичният анализ на данните от допуснатите от обучаемите грешки, е високо. За това несъмнено допринасят няколко фактора:

1. В дисертацията ясно се формулира и аргументира следваният метод на изследването.
2. В дисертацията е включено кратко, но необходимо обобщение на изследвания върху анализа на грешки в междинния английски на носители на други езици (японски, корейски гръцки), което е полезен и в теоретичен аспект, но и за същинския анализ.
3. Дисертантката е приложила за статистическия анализ съвременни електронни средства (IBM SPSS Statistics software), което повишава надеждността на получените резултати.
4. Дисертантката е провела допълнително изследване въз основа на еднофакторен дисперсионен анализ, чрез което е съпоставила процента на типовете грешки за съответно за ниво А2, В1 и С1, като по този начин се дава възможност за оценяване на степента, в която

прогресират знанията на обучаемите по отношение на правилната употреба на членните форми в английски.

5. Дисертантката е разработила специални тестове (тест 1 и тест 3 за всяко ниво), които са резултат от теоретичните изводи при съпоставянето на членните форми в английски и гръцки (глави трета и четвърта) и са ориентирани специално към носителите на гръцки език. Така е гарантирана надеждността на постигнатите резултати.

По отношение на качеството на изследването в централната глава пета имам следните бележки:

1. В дисертацията липсва разгърната теоретична рамка за функцията на членните форми като част от именната група при изразяване на дадена семантика. Една такава разгърната част би поставила допълнителна проблематика при формулирането на изследователските хипотези и би допринесла за постигането на по-комплексни резултати от анализа на грешки.
2. В частта за членните форми, както в английски, така и в новогръцки, се забелязва тенденция за дескриптивност и липса на авторова позиция по разглежданата проблематика. Конкретно за английския са изредени употреби на членните форми, базирани на граматиката на Куърк и др. (1985), а за гръцки не се посочва откъде са ексцерпирани различните употреби, като така не става дали формулирането им е авторски принос или се базира на конкретна научна литература.
3. В глави трета и четвърта не се работи с примери, ексцерпирани от корпус, а се цитират или примери от научната литература, понякога модифицирани, понякога дословни, или примери, конструирани от автора.
4. Някои от формулираните на с. 100–103 употреби на нулевия член в гръцки според мен са недобре аргументирани. Може да се говори за употреба на нулев член само в именни групи, в които липсата на членна форма (нулев член) в сравнение наличие на членна форма на същото място диференцира значение, но не и когато не съществува възможност в същата именна група да се използва нулев или неопределителен / определителен член, напр. цитираната фраза с „нулев член“ *ένα ποτήρι νερό* не може да встъпи в опозиция с неграматичните **ένα ποτήρι το νερό* / **ένα ποτήρι ένα νερό*, фразата с

нулев член **το καθάρισα μόνη μου* не може да встъпи в опозиция с неграматичните фрази **το καθάρισα η μόνη μου / *το καθάρισα μια μόνη μου* и пр.

3. Автореферат

Авторефератът на дисертацията представя точно и ясно структурата на труда.

За формулировката на научните приноси на дисертационния труд бих искал да отбележа следното:

1. Съобразно препоръките от вътрешното обсъждане изработването на контрастивна таблица на употребите на членните форми в английски и гръцки е изведено като принос на дисертационния труд.
2. Приноси № 2, 4 и 6 представляват не принос, а резултат от проведеното изследване, тъй като не сочат към оригиналността, актуалността и „добавената стойност“ на дисертационния труд за съвременната лингвистика.

4. Заключение

Въз основа на казаното дотук и с отчитане на достойнствата на дисертацията на заключителното заседание на научното жури ще гласувам за това на Христина Фотис Терзопулос да се присъди образователната и научна степен „доктор“ в областта на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Общо и сравнително езикознание – английски език).

14.06.2021 г.

доц. д.ф.н. Борис Вунчев